વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, ભાદરવા સુદ-૬, સોમવાર, તા. ૧૫-૯-૧૯૮૦
વચનામૃત-૩૮૪, ૩૮૭, ૩૯૦ પ્રવચન નં. ૩૪

આજ પર્યુષણકા દૂસરા દિન હૈ. માર્દવ-નિર્માનતા. માર્દવ નામકા ધર્મ હૈ. વહ હોતા હૈ તો ચારિત્રકા ભેદ ઔર ચારિત્ર સમ્યગ્દર્શનપૂર્વક હોતા હૈ. જહાં સમ્યગ્દર્શન નહીં હૈ.. સૂક્ષ્મ બાત હૈ. અંતર આત્મા આનંદકંદ ચિદ્ઘન, ઉસકે અનુભવમેં ચીજ આયી, ઉસ ચીજકી માહાત્મ્યકી કિંમતસે ઉસકો માર્દવ નામ નિર્માનતા રહતી હૈ. કિસી ભી ચીજકે કારણ ઉસકો માન નહીં આતા. વહ કહતે હૈં.

उत्तमणाणपहाणो, उत्तमतवयरणकरणसीलो वि।
अप्पाणं जो हीलदि, मद्दवरयणं भवे तस्स।।३९५।।

અન્વયાર્થ :- '**जो मुनि उत्तम ज्ञानसे तो प्रधान हो...**' ચાર-ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો, આહા..હા..! બારહ અંગકા જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો, તો ભી નિર્માનતા હૈ. ક્યોંકિ મેરી પર્યાય પામર હૈ. બારહ અંગકા જ્ઞાન વહ ભી પામરતા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં ૩૧૩ ગાથામેં કહા હૈ, ૩૧૩ ગાથામેં. ધર્મી જીવ અપનેકો જ્ઞાનકા ભાન હૈ ઔર અપની દશામેં અલ્પજ્ઞતા હૈ, વસ્તુ પૂર્ણ ભરી હૈ. પરંતુ પર્યાયમેં અભી પામરતા હૈ. ક્યોંકિ કહાં કેવલજ્ઞાનાદિ ઉસકે આગે અપની પર્યાય પામર હૈ. આહા..હા..! ઐસે અપનેકો પામર માનતે હૈં.

સમ્યગ્દૃષ્ટિ, સાધુ સંત સચ્ચે ભાવલિંગી અપના પૂર્ણ પ્રભુ ભગવાન, આત્માકો તો ભગવાન માનતે હૈં, પરંતુ પર્યાયમેં પામરતા માનતે હૈં. આહા..હા..! કહાં કેવલજ્ઞાન, કહાં કેવલદર્શન ઔર કહાં મેરી દશા! ઐસે અપનેકો પામરતા, નિર્માનતા, માર્દવતા પ્રગટ હોતી હૈ. આહા..હા..! બારહ અંગકા જ્ઞાન હો. ચાર જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ હો તો ભી કહતે હૈં, '**अप्पाणं हीलदि**' આત્માકો નિંદે. આહા..હા..! અભિમાન ન હો જાય, થોડા જાનપના કિયા કિ બાહર પ્રકાશમેં આયે.. આહા..હા..! '**अप्पाणं हीलदि**' પાઠ હૈ.

'**मद्दवरयणं भवे तस्स**'. આત્માકો ચાહે જિતના શાસ્ત્રજ્ઞાન હો યા ચારિત્રકી ક્રિયા હો, પરંતુ પૂર્ણ સર્વજ્ઞકે આગે અપની પર્યાયકો પામરતા જાનકર માન હોતા નહીં. નિર્માન ઔર માર્દવ ગુણ હોતા હૈ. માર્દવ ગુણ આજ પર્યુષણકા દિન હૈ. માર્દવ આદિ ચારિત્રકા ભેદ હૈ. ચારિત્ર સમ્યગ્દર્શન સહિત હોતા હૈ. ઉસમેં યહ ચારિત્રકા

ભેદ તો અપની ઋદ્ધિ જિસને દેખી, અંતરમેં જ્ઞાનાદિ અનંત ઋદ્ધિ જિસને શ્રદ્ધા કરકે માની, ઉસકી પર્યાયમેં ચાહે જિતના વિકાસ હો તો ભી કેવલજ્ઞાનકે આગે વે અપનેકો પામર માનતે હૈં. ઐસે નિર્માનતા, માર્દવતા, નર્મી પ્રગટ હોતી હૈ.

ચાર જ્ઞાન ઔર ચૌદહ પૂર્વકી રચના ગૌતમસ્વામી ગણધર અંતર્મુહૂર્તમેં રચના કરે. વહ ભી અપની પર્યાયમેં સર્વજ્ઞ ભગવાનકે આગે પામર માનતે હૈં. આહા..હા..! તો કિસકા મદ કરના? કિસકા માન કરના? ઐસા નિર્માન. અપની આત્માકો '**હીલદિ**' લિખા હૈ યહાં. ચાહે જિતની દશા હો, પૂર્ણ સર્વજ્ઞ નહીં. જબ તક પૂર્ણ કેવલજ્ઞાન નહીં હૈ, તબ તક અપનેકો નિંદતે હૈં-નિંદા કરતે હૈં. અરે..! આત્મા! કહાં તેરી ઋદ્ધિ! તેરી ઋદ્ધિકા પાર નહીં અંદર ભગવાન! ઔર તેરી પર્યાયમેં તો પામરતા હૈ. ઐસે અપનેકે નિંદતે હૈં ઔર અપની પર્યાયમેં નિર્માનતાસે પામરતા માનતે હૈં. આહા..હા..! ઉસકા નામ નિર્માન ગુણ હૈ.

અપને યહાં ૩૮૪, વહ ચલતા હૈ ન? બાકી હૈ. આહા..હા..! '**સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...**' આહા..હા..! કહતે હૈં, પ્રભુ! તેરેમેં તો અનંત-અનંત આનંદ ઔર અનંત શાંતિ ભરી હૈ ન, નાથ! ઉસમેંસે થોડા એક અંશ તો વેદન કર. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! ક્રિયાકાંડસે યહ ચીજ મિલતી નહીં. આહા..હા..! અંતરમેં '**સર્વ નિધાનકે પ્રગટ અંશકો વેદકર...**' આખિરમેં હૈ, આખિરમેં. '**તૂ તૃપ્ત હો જાયગા. પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના...**' આહા..હા..! અંતર સ્વરૂપકા ભાન હુઆ કિ મૈં તો આનંદકા નિધાન, આનંદકા ખજાના. મેરી ચીજ તો અતીન્દ્રિય આનંદકા ખજાના-નિધાન હૈ. તો જબતક પૂર્ણ આનંદ પ્રગટ ન હો, તબતક પુરુષાર્થ કરતે હી રહના. આહા..હા..! અંતરમેં પુરુષાર્થ કરતે હી રહના, જબતક પૂર્ણ સ્વભાવ ન પ્રગટ હો.

'**જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' આહા..હા..! હૈ? '**પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' આયા હૈ? માણિકચંદજી! અંતિમ પંક્તિ હૈ. આહા..હા..! '**પશ્ચાત્ પુરુષાર્થ કરતે હી રહના...**' આત્માકા ભાન હુઆ, નિધાન અંદર ભરા હૈ, તો ભી પુરુષાર્થ તો અંદરમેં કરતે હી રહના. '**જિસસે પૂર્ણ નિધાનકા ભોક્તા હોકર...**' પૂર્ણ નિધાનકા પર્યાયમેં-અવસ્થામેં ભોક્તા હોકર '**તૂ સદાકાલ પરમ તૃપ્ત-તૃપ્ત રહેગા.**' આહા..હા..! વહ તૃપ્તિ બાહરસે આતી નહીં. તૃપ્તિ બાહરસે હોતી નહીં. તૃપ્તિ તો અંદરમેં આનંદ, આનંદ જો પૂર્ણાનંદ પ્રભુ, ઉસકા પુરુષાર્થ સ્વભાવમેં કરતે-કરતે જહાં પૂર્ણ દશા પ્રગટ હુયી, તૃપ્ત-તૃપ્ત હુઆ, વહ કૃતકૃત્ય હુઆ. આત્મા તો કૃતકૃત્ય તો થા હી, પર્યાયમેં કૃતકૃત્ય હો ગયા. આહા..હા..! ૩૮૪ (પૂરા હુઆ). અબ, ૩૮૭.

આત્મા ઉત્કૃષ્ટ અજાયબઘર હૈ. ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં. દેખને જૈસા સબ કુછ, આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ, તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ, બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ. તૂ ઉસીકા અવલોકન કર ન! ઉસકે ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા. વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયેગા હી નહીં. બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા. તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા. ૩૮૭.

૩૮૭. નીચે હૈ. '**આત્મા ઉત્કૃષ્ટ અજાયબઘર હૈ.**' હૈ? ૩૮૭. હૈ? નિકલા? ૩૮૭. આત્મા.. ૩૮૬કે નીચે. આત્મા અજાયબઘર હૈ. આહા..હા..! જિસમેં ચમત્કારિક ચીજેં પડી હૈં. અનંત જ્ઞાન, દર્શન આદિ અનંત.. અનંત.. અનંત અજાયબઘર હૈ. '**ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં.**' આહા..હા..! તેરેમેં પ્રભુ..! આહા..હા..! આચાર્ય તો પ્રભુ કહકર બુલાતે હૈં. સમયસારકી ૭૨ ગાથામેં આત્માકો ભગવાન.. ઐસા કહા. આહા..હા..! સમયસાર-૭૨ ગાથા. પ્રભુ! તેરી પર્યાયમેં જો પુણ્ય ઔર પાપકા ભાવ હોતા હૈ, વહ તો મલિન હૈ. શુભ-અશુભ ભાવ તો મલિન હૈ. તૂ તો ભગવાન હૈ ન! ઐસા કહા હૈ. યહાં ભી વહ કહા કિ, '**ઉસમેં અનંત ગુણરૂપ અલૌકિક આશ્ચર્ય ભરે હૈં.**' આહા..હા..!

'**દેખને જૈસા સબ કુછ,...**' વહ ના? '**દેખને જૈસા સબ કુછ, આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ...**' દેખને જેસા સબ કુછ ઔર આશ્ચર્યકારી સબ કુછ. આહા..હા..! '**તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ,...**' આહા..હા..! યહ તો અલૌકિક બાત હૈ. રાતકો બહિન થોડા-થોડા બોલે થે. ઉસમેં બહનોંને ગુપ્તતાસે લિખ લિયા. ઉનકો તો માલૂમ ભી નહીં થા. આહા..હા..! ક્યા કહા? '**દેખને જૈસા સબ કુછ,...**' જો ચીજ હૈ ઔર '**આશ્ચર્યકારી ઐસા સબ કુછ, તેરે અપને અજાયબઘરમેં હી હૈ,...**' આહા..હા..! તેરે અંતરમેં આનંદઘર, અનંત ગુણરત્નસે ભરા પડા હૈ, પ્રભુ! આહા..હા..! તુઝે તેરી મહિમા આયી નહીં. ઔર પરકી મહિમા અંતરમેંસે છૂટી નહીં. તો પરકી મહિમા છૂટે બિના અંતરમેં મહિમા આતી નહીં. આહા..હા..! યહ તો મૂલ ચીજ હૈ. યહ કોઈ ઊપર-ઊપરકી ચીજ નહીં હૈ.

'**બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ.**' આહા..હા..! તેરી ચીજમેં સબ હૈ. અનંત આનંદ, અનંત જ્ઞાન, અનંત વીર્ય, અનંત પ્રભુતા ઐસી-ઐસી અનંતી શક્તિકા ભંડાર ભગવાન આત્મા હૈ. જો સબ કુછ દેખને લાયક ઔર આશ્ચર્ય કરને લાયક હો વહ સબ કુછ તેરેમેં હૈ. આહા..હા..! બાહરમેં કુછ દેખને લાયક યા આશ્ચર્યકારી કોઈ વસ્તુ હૈ નહીં.

આહા..હા..! '**તૂ ઉસીકા અવલોકન કર ન!**' પ્રભુ! આહા..હા..! તેરેમેં અનંત-અનંત ગુણરત્નકા ભંડાર-ખજાના ભરા હૈ. વહ તૂને કભી દેખા નહીં, કભી નજર કી નહીં, કભી અવલોકન કિયા નહીં ઔર બાહરમેં ભટકતા રહતા હૈ. એક બાર અવલોકન તો કર. આહા..હા..! યહ કરનેકી ચીજ હૈ. ... યહાં તો વીતરાગભાવ હૈ. આહા..હા..!

ક્યોંકિ આત્મા વીતરાગભાવસે ભરા પડા હૈ. વીતરાગભાવકા પિંડ આત્મા હૈ. આહા..હા..! કભી સુના નહીં, કભી નજર કી નહીં. ક્રિયાકાંડકે આડે, બાહ્ય પ્રવૃત્તિકે આડે અંદર ચીજ ક્યા હૈ, વર્તમાનમેં તો સુનના મિલના મુશ્કિલ હો ગયા હૈ. અંતર અજાયબઘર. આહા..હા..! ઉસીકા અવલોકન (કર), '**બાહ્યમેં કુછ નહીં હૈ. તૂ ઉસીકા અવલોકન કર. ઉસકે ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે...**' આહા..હા..! પ્રભુ! તેરી ચીજ ઐસી કોઈ હૈ કિ ક્રિયાકાંડ તો તુચ્છ હૈ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા આદિ સબ ... હૈ, રાગ હૈ. વહ સબ તો ઝહર હૈ. આત્મા અમૃતકા સાગર પ્રભુ, ઉસસે વિરુદ્ધ ભાવ હૈ. આહા..હા..! કભી વિચાર ભી કિયા નહીં. કભી અંતરમેં ક્યા ચીજ હૈ, સુના ભી નહીં. ઔર બાહર ભટકતા રહતા હૈ. વસ્તુ અંદર હૈ ઔર ખોજને બાહર જાતા હૈ. બાહ્ય ક્રિયાકાંડસે અંદર મિલે. ઐસા અનંત-અનંત કાલ ગયા, પ્રભુ! આહા..હા..!

'**ભીતર એક બાર ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા.**' આહા..હા..! તૂ એક બાર અંદરમેં દેખ. ભાઈ! યહ તો અલૌકિક બાતેં હૈં! આહા..હા..! એક બાર ભી અનંત કાલમેં એક બાર તૂ દેખ તો સહી. બાહર તો દેખ-દેખકર જિંદગી વ્યતીત કી, અનંત જિંદગી ગયી. એક બાર.. આહા..હા..! '**ઝાંકનેસે ભી તુઝે અપૂર્વ આનંદ હોગા.**' આહા..! '**વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયગા હી નહીં.**' ઐસી ચીજ હૈ પ્રભુ તેરી. આહા..હા..! તેરી ચીજ ઐસી અંદર હૈ કિ ઉસ પર ઝુકનેસે બાહર નિકલના તુઝે રુચેગા હી નહીં. આહા..! આનંદકા નાથ..! બાહર નિકલનેસે તો રાગ હોતા હૈ ઔર રાગ તો ઝહર હૈ. ચાહે તો શુભરાગ હો, દયા, દાન, ભક્તિ, વ્રત, પૂજા આદિ હૈ તો રાગ ઔર ઝહર. આહા..હા..! ક્યોં? કિ ભગવાન આત્મા તો અમૃતસ્વરૂપ અમૃતસાગર હૈ. ઉસસે યહ પરિણામ વિરુદ્ધ હૈ. તો અમૃતસે વિરુદ્ધ હૈ વહ ઝહર હૈ. આહા..! ઔર ઉસસે લાભ હોગા ઐસા માનતા હૈ. વહ તો મિથ્યાત્વ ભાવ હૈ. આહા..હા..! બાહ્ય ક્રિયાકાંડસે અંદરમેં કુછ લાભ હોગા, વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ જૈન નહીં. ઉસકો જૈનકી ખબર નહીં.

જૈન ઉસકો કહતે હૈં.. આહા..હા..! 'ઘટ ઘટ અંતર જિન બસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન.'

ઘટ ઘટ અંતર જિન બસે, ઘટ ઘટ અંતર જૈન.
મતમદિરાકે પાનસો મતવાલા સમજૈ ન.

બાહરકે અભિમાની, બાહ્ય ચીજમેં અધિકપના માનનેવાલા અંતરકી ચીજકો અધિકપને દેખનેકા અવસર લેતે નહીં. આહા..હા..! સેઠ! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! યહાં તો ઐસી બાત હૈ. માણિકચંદજી! વહાં સાગરમેં મિલે ઐસા નહીં હૈ. આહા..હા..! ઓહો..!

'વહાંસે બાહર નિકલના તુઝે સુહાયગા હી નહીં. બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા.' આહા..હા..! તેરી ચીજમેં અંતર દૃષ્ટિ દેખનેસે બાહરકી ચીજકી વિસ્મયતા, આશ્ચર્યતા ટૂટ જાયગી. આહા..હા..! અરબોં રૂપયે ઔર ચક્રવર્તીકા પદ હો, ઈન્દ્રકા પદ હો પરંતુ અંતર દૃષ્ટિ દેખનેસે સમ્યગ્દર્શનમેં તુઝે ઉસ ચીજકા આશ્ચર્ય નહીં લગેગા. આહા..હા..! તેરી ચીજ હી આશ્ચર્યકારી હૈ. અલૌકિક અદ્‌ભુત નિધાન હૈ. ઉસકે આગે તુઝે કોઈ ચીજમેં વિસ્મયતા આયેગી ઐસા હૈ નહીં. આહા..હા..! ઐસી વિસ્મયકારી ચીજ હૈ. આહા..હા..! યહ તો અભી પ્રથમ બાત હૈ, યહ તો સમ્યગ્દર્શનકી બાત હૈ. ચારિત્ર તો સમ્યગ્દર્શનકે બાદ. સમ્યગ્દર્શન ન હો વહાં ચારિત્ર કહાં હૈ? આહા..! સમ્યગ્દર્શન હોનેકે બાદ અંદર ચારિત્ર (હોતા હૈ). ચારિત્ર-ચરના, ચરના નામ રમના. પરંતુ કિસમેં? જો ચીજ દેખી હૈ ઉસમેં. પરંતુ જો ચીજ દેખી નહીં, ઉસમેં રમના કહાં આયા? આહા..હા..! ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપી આનંદકા પિંડ પ્રભુ, જિસને દેખા હી નહીં વહ ઉસમેં રમે કહાંસે? ચારિત્ર કહાંસે હોગા? આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ.

'બાહરકી સર્વ વસ્તુઓંકે પ્રતિ તેરા આશ્ચર્ય ટૂટ જાયગા. તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા.' આહા..હા..! ભગવાન આત્મા અસંખ્ય પ્રદેશી અનંત ગુણકા ધણી. ઉસકે અનંત ગુણકો રહનેકે લિયે અનંત પ્રદેશ નહીં ચાહિયે. આહા..હા..! અસંખ્ય પ્રદેશમેં અનંત ગુણ ભરે હૈં. અરૂપી સ્વભાવ તેરી નજર ગયી નહીં, ઈસલિયે તેરે નિધાનકી મહિમા, નિધાનકી કિંમત આયી નહીં. ઔર ઉસ નિધાનકી કિંમત આયે બિના પરકી કિંમત હટેગી નહીં. આહા..હા..! પરકી કિંમત, બહુમાન અંતરકી ચીજકા બહુમાન આનેસે બાહ્ય ચીજકી વિસ્મયતા હટ જાયગી. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- જબતક અપની આત્મામેં ન આયે, તબ તક ..

ઉત્તર :- મહિમા અંદર અનંત કાલ હુઆ, ઉસે યહ ચીજ ક્યા હૈ, ક્રિયાકાંડકી મહિમા ભી, ઉસકો ઈસ ચીજકી મહિમા નહીં આતી હૈ, તબતક આતી હૈ. રાગ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા વહ સબ વિકલ્પ રાગ હૈ. અપની ચીજકી મહિમા

ન આવે તબતક ઉસ રાગકી મહિમા નહીં જાતી. આહા..હા..! ઐસી ચીજ હૈ, પ્રભુ! દુનિયાસે તો ફર્ક હૈ. માર્ગ તો યહ હૈ પરમસત્ય. આહા..હા..!

'**તૂ પરસે વિરક્ત હો જાયગા.**' આહા..હા..! ૩૮૭ (પૂરા) હુઆ. ઉસકે બાદ ૩૮૮ ન?

મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે તથાપિ મુનિરાજકી યહ દઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી. બાહરસે દેખને પર તો મુનિરાજ આત્મસાધનાકે હેતુ વનમેં અકેલે બસતે હૈં, પરંતુ અંતરમેં દેખેં તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગરમેં ઉનકા નિવાસ હૈ. બાહરસે દેખને પર ભલે હી વે ક્ષુધાવંત હોં, તૃષાવંત હોં, ઉપવાસી હોં, પરંતુ અંતરમેં દેખા જાયે તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં. બાહરસે દેખને પર ભલે હી ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધેરા વ્યાપ્ત હો, પરંતુ અંતરમેં દેખો તો મુનિરાજકે આત્મામેં આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ. બાહરસે દેખને પર ભલે હી મુનિરાજ સૂર્યકિ પ્રખર તાપમેં ધ્યાન કરતે હો, પરંતુ અંતરમેં વે સંયમરૂપી કલ્પવૃક્ષકી શીતલ છાયામેં વિરાજમાન હૈં. ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા હૈ ઈસલિયે ઉપસર્ગ મેરા મિત્ર હૈ'. અંતરંગ મુનિદશા અદ્‌ભુત હૈ; વહાં દેહમેં ભી ઉપશમરસકે ઢાલે ઢલ ગયે હોતે હૈં. ૩૮૮.

૩૮૮ હૈ. ૩૮૮-૩૮૯. કિસીને લિખા હૈ કિ યહ પઢના. '**મુનિરાજકો...**' ૩૮૮. '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' ઉસકો મુનિરાજ કહતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? '**મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' આહા..હા..! શુદ્ધાત્મતત્ત્વ નિર્મલાનંદ પ્રભુ, ઉસકા ઉગ્ર અવલંબન ચલતા હૈ. ઉસકા નામ મુનિપના હૈ. કોઈ પંચ મહાવ્રત યા અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ પાલે, વહ તો અનંત બાર અભવિને ભી પાલે ઔર ભવિને ભી પાલે. વહ કોઈ ચીજ નહીં. આહા..હા..! '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ.**' આહા..હા..! દેખો! કુછ બાહરસે નહીં આયા હૈ. શુદ્ધાત્મતત્ત્વકા ભાન તો પહલે હુઆ હૈ, સમ્યગ્દર્શન, બાદમેં ઉગ્ર અવલંબન (લિયા હૈ), ભગવાન પૂર્ણાનંદકા વજ્ર બિંબ ધ્રુવ, આહા..હા..! અનંત ગુણકા પિંડ પ્રભુ, ઉસકે અવલંબન દ્વારા '**આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ.**' સંયમકી વ્યાખ્યા. સંયમ કોઈ જીવદયા પાલે ઔર નગ્ન હો જાય, પંચ મહાવ્રત લે, વહ કોઈ

સંયમ નહીં હૈ. આહા..હા..!

સંયમ તો યહ હૈ. '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે...**' તો પહલે શુદ્ધાત્મ તત્ત્વ ક્યા હૈ, ઉસકા ભાન હોના (ચાહિયે). ભાન હોનેકે બાદ શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સંયમ-ચારિત્ર ઐસે પ્રગટ હોતા હૈ. ચારિત્ર કોઈ ક્રિયા બાહ્ય ક્રિયા નહીં હૈ. પંચ મહાવ્રત, અટ્ઠાઈસ મૂલગુણ વહ કોઈ ચારિત્ર નહીં હૈ. આહા..હા..! અરે..! અનંત-અનંત કાલ વ્યતીત હુઆ, અનંત કાલ ચલા ગયા, કભી ઉસને અપને નિજ તત્ત્વકી ક્યા ચીજ હૈ, ઉસ પર દૃષ્ટિ, મહિમા આયી નહીં. બાહરકી મહિમા ગયી નહીં ઔર યહાંકી મહિમા આયી નહીં. આહા..હા..! ઔર બાહરમેં પૈસે કુછ પાંચ, પચીસ ક્રોડ હો, ઉસમેં ક્રોડ, દો ક્રોડકા ખર્ચ કરે તો ઉસમેં ઐસા હો જાય કિ હમને કુછ ધર્મ કિયા. કુછ કિયા. કુછ કિયા નહીં, પાપ કિયા. પૈસા મેરા હૈ ઔર મેરા માનકર ખર્ચ કિયા તો અજીવ જડકો અપના માના વહ તો મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આહા..હા..! ઐસી બાત કહાં હૈ?

જડ ચીજકો અપની માના, જો અપનેસે ત્રિકાલ ભિન્ન હૈ.. આહા..હા..! જિસકા દ્રવ્ય, ગુણ ઔર પર્યાય. દ્રવ્ય નામ વસ્તુ, ગુણ નામ ઉસકી શક્તિ, પર્યાય નામ અવસ્થા. અપનેસે જડકે દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, લક્ષ્મી આદિ શરીરાદિ તીનોં કાલ ભિન્ન હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસેસે કાલ ચલતા હૈ.

ઉત્તર :- ધૂલ ભી ચલતા નહીં હૈ. આહા..! અજ્ઞાની માનતા હૈ. વહ તો બાત ચલતી હૈ. તીસરી ગાથામેં તો ઐસા ભી કહા, સમયસારમેં, કિ એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! સમયસાર, તીસરી ગાથા. '**एयत्तणिच्छयगदो समओ सव्वत्थ सुंदरो लोगे**' એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો કભી છૂઆ નહીં. આહા..હા..! આત્માને લક્ષ્મીકો કભી સ્પર્શ નહીં કિયા, છૂઆ નહીં. અરર..ર..! યહ માન્યતા. સમયસાર, તીસરી ગાથા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..! તીસરી ગાથા હૈ ન?

'**ધર્મ,...**' છઃ પદાર્થ હૈ ન? '**અધર્મ-આકાશ-કાલ-પુદ્ગલ-જીવદ્રવ્યસ્વરૂપ લોકમેં સર્વત્ર જો કુછ જિતને જિતને પદાર્થ હૈં સભી નિશ્ચયસે (વાસ્તવમેં) એકત્વનિશ્ચયકો પ્રાપ્ત હોનેસે હી સુંદરતાકો પ્રાપ્ત હોતે હૈં, ક્યોંકિ...**' આહા..! '**અપને અનંત ધર્મોંકે ચકકો (સમૂહકો) ચુંબન કરતે હૈં,...**' પ્રત્યેક પદાર્થ અપનેમેં રહી શક્તિ ઔર પર્યાય, ઉસકો ચુંબન નામ સ્પર્શ કરતે હૈં, સ્પર્શ કરતે હૈં. '**તથાપિ વે પરસ્પર એક દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...**' આહા..હા..! તીસરી ગાથા. લક્ષ્મીકો છૂતા નહીં, સ્પર્શતા નહીં. શરીરકો આત્મા છૂતા નહીં.

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- વહ હોતી હી નહીં. કભી સુના નહીં, જૈન ધર્મ ક્યા હૈ? આહા..હા..! જૈન ધર્મ ક્યા હૈ? ઓહોહો..!

અનંત પરમાણુકા પિંડ અંગૂલી હૈ. ઉસમેં એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂયા નહીં. ક્યોંકિ એક પરમાણુમેં અપનેમેં અસ્તિ હૈ ઔર પરસે નાસ્તિ હૈ. આહા..હા..! તો પરસે નાસ્તિ હૈ તો પરકો છૂએ કહાંસે? આહા..હા..! અરે..! યહાં તો કહા, સબ આત્મા દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે. આહા..હા..! અપની પર્યાય ઔર અપની શક્તિ નામ ગુણ, ઉસકો પ્રત્યેક પદાર્થ સ્પર્શ, ચુંબન કરતે હૈં. આહા..હા..! '**તથાપિ વે પરસ્પર એકદૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...**' સંસ્કૃત ટીકા હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકે વચન હૈં, ભગવાનકી વાણી હૈ. કુંદકુંદાચાર્યકે વચન હૈં, ઉસકી ટીકા અમૃતચંદ્રાચાર્ય કરતે હૈં. આહા..હા..! કૌન માને? પાગલ હી કહે ન! યહ એક અંગૂલી દૂસરી અંગૂલીકો છૂતી નહીં, ઐસા કહતે હૈં.

મુમુક્ષુ :- કુંદકુંદ ભગવાન કહ ગયે હૈં, લેકિન ઉસકા રહસ્ય તો આપને ખોલા હૈ.

ઉત્તર :- ઉસમેં હૈ કિ નહીં? આહા..હા..! હમ તો વહાં ભી થે ન! આહા..હા..! હમ ભી મહાવિદેહમેં થે, પરંતુ આખિરમેં પરિણામ ઐસે હો ગયે તો યહાં કાઠિયાવાડમેં આ ગયે. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂએ નહીં, સ્પર્શે નહીં. અરેરે..! કૌન માને? આહા..હા..! દાલ, ચાવલ, સબ્જીકો દાઢ છૂતી નહીં. દાઢકો આત્મા છૂતા નહીં. દાઢકો આત્મા હિલાતા નહીં. રોટીકો આત્મા છૂતા નહીં. અરર.ર..! યહ સર્વજ્ઞ વીતરાગ પરમેશ્વર ત્રિલોકનાથકી વાણી હૈ.

યહાં કહતે હૈં, મુનિરાજકો શુદ્ધાત્મતત્ત્વ.. શુદ્ધાત્મતત્ત્વ અંદર વસ્તુ, (ઉસકે) '**ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા...**' અંદરમેં ઉસકા ઉગ્ર અવલંબન લેતે હૈં. વ્યવહારકા અવલંબન નહીં. આહા..હા..! રાગાદિ વ્યવહાર રત્નત્રય આતે હૈ, પરંતુ અવલંબન નહીં. જાનને-દેખને લાયક ચીજ હૈ. યહાં તો '**શુદ્ધાત્મતત્ત્વકે ઉગ્ર અવલંબન દ્વારા આત્મામેંસે સંયમ પ્રગટ હુઆ હૈ. સારા બ્રહ્માડ પલટ જાયે...**' આહા..હા..! સારા જગત પલટ જાયે, '**તથાપિ મુનિરાજકી યહ દઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી.**' ક્યોંકિ સંયમપરિણતિ અંતર શુદ્ધાત્મતત્ત્વમેં અંતરમેંસે, અવલંબનમેંસે પ્રગટ હુયી હૈ. આહા..હા..! ઉસકા નામ સંયમ ઔર ચારિત્ર હૈ. અઠ્ઠાઈસ મૂલગુણ ઔર પંચ મહાવ્રત કોઈ ચારિત્ર-સંયમ નહીં હૈ. આહા..હા..! '**મુનિરાજકી યહ દઢ સંયમપરિણતિ નહીં પલટ સકતી.**' સારા બ્રહ્માડ પલટ જાયે.. આહા..હા..! ધ્રુવ ભગવાન આત્મા, ઉસકે અવલંબનસે,

સારી દુનિયા પલટ જાય પરંતુ ઉસસે પલટતે નહીં. આહા..હા..!

'**બાહરસે દેખને પર તો મુનિરાજ આત્મસાધનાકે હેતુ વનમેં અકેલે બસતે હૈં,...**' હૈ? વનમેં અકેલે રહતે હૈં. આહા..હા..! ચક્રવર્તી રાજા હો, તીર્થંકર હો, અકેલે વનમેં ચલે જાતે હૈં. આહા..હા..! અંદર કુછ દેખા હૈ, ઉસકા સાધન કરનેકો નિકલતે હૈં. મહા અચિંત્ય પદાર્થ! દુનિયામેં દૂસરા હૈ નહીં. ઐસી ચીજકો અંદરમેં દેખી, જાની, અનુભવી. આહા..હા..! ઉસકા સાધન કરનેકો વનમેં અકેલે ચલે જાતે હૈં. આહા..હા..! હૈ? '**પરંતુ અંતરમેં દેખે તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગરમેં...**' આહા..હા..! ઐસે બાહરમેં વનમેં હૈં, અંદરમેં સ્વરૂપનગરમેં હૈં. સ્વરૂપનગર-આત્મા. અંતર.. અંતર.. અંતર અનંત ઋદ્ધિ ભરી હૈ. આનંદ, શાંતિ આદિ સ્વભાવકી ઋદ્ધિ અનંત-અનંત ભરી હૈ. આહા..હા..! '**અંતરમેં દેખે તો અનંત ગુણસે ભરપૂર સ્વરૂપનગમેં ઉનકા નિવાસ હૈ.**' ઐસે દેખો તો વનમેં હૈં. વૈસે દેખો તો અંદરમેં હૈં. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાતેં.

યહ તો જન્મ-મરણ રહિત હોનેકી બાત હૈ, ભૈયા! બાકી ચાર ગતિ પુણ્યાદિ કરે, વહ ચાર ગતિમેં રખડેગા. આહા..હા..! સુવરમેં અવતાર લેકર વિષ્ટા ખાયે. આહા..હા..! સુવર-સુવર. ભુંડ. ભુંડ. ઐસે અવતાર અનંત બાર કિયે, પ્રભુ! અરબોપતિ, ક્રોડોપતિ અનંત બાર હુઆ. દેવ અનંત બાર નૌંવી ગ્રૈવેયકમેં હુઆ. પરંતુ આત્મઋદ્ધિકી દૃષ્ટિ કભી માની નહીં, જાની નહીં. આહા..!

'**સ્વરૂપનગર...**' આહા..હા..! બાહર તો ઐસા દિખે કે અકેલે વનમેં હૈં. '**અંદરમેં દેખે તો સ્વરૂપનગરમેં ઉનકા નિવાસ હૈ.**' ઐસા મુનિપના હૈ, સેઠ! મુનિપના અકેલી બાહ્ય ક્રિયા (કરે) ઔર નગ્ન હો જાય, જય નારાયણ કરે ઐસી યહ ચીજ નહીં હૈ. આહા..હા..! આહા..હા..! '**સ્વરૂપનગરમેં નિવાસ હૈ.**'

'**બાહરસે દેખને પર ભલે વે ક્ષુધાવંત હોં,...**' ક્ષુધાવંત દિખે. શરીરમેં '**તૃષાવંત હોં, ઉપવાસી હોં, પરંતુ અંતરમેં દેખા જાય તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં.**' આહા..હા..! બાહરમેં શરીરમેં ક્ષુધા લગી હો, તૃષા લગી હો. આહા..હા..! ઉપવાસી હોં, '**પરંતુ અંતરમેં દેખા જાય તો વે આત્માકે મધુર રસકા આસ્વાદન કર રહે હૈં.**' અંતર અમૃતકે સ્વાદકા અનુભવ કર રહે હૈં. આહા..હા..! અરે..! ઐસી આત્માકી બાત સુની નહીં. સુનનેમેં આતી નહીં. બાહ્ય પ્રવૃત્તિકી બાતેં. યહ કરો, વહ કરો, યહ બનાયા, વહ બનાયા. આહા..હા..!

'**બાહરસે દેખને પર ભલે હી ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધરા વ્યાપ્ત હો,...**' આહા..હા..! બાહરસે વનમેં.. તીન બાત લી. એક બાહરસે વનમેં હૈં, અંદરમેં

સ્વરૂપનગરીમેં હૈં. આહા..હા..! બાહરમેં ક્ષુધા-તૃષા હૈ, અંદરમેં આત્માકા અંતર આનંદકા મધુર રસ લેતે હૈં. આહા..હા..! ઔર તીસરા. તીસરા બોલ. '**ઉનકે ચારોં ઓર ઘનઘોર અંધેરા વ્યાપ્ત હો, પરંતુ અંતરમેં દેખો તો મુનિરાજકે આત્મામેં આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ.**' આહા..હા..! બાહરમેં અંધેરા હૈ, અંતરમેં આત્માકા ઉજાલા હૈ. યહ ચીજ! લેકિન વહ આત્મા કૌન હૈ (વહ માલૂમ નહીં). યહ શરીરાદિ, બાહરકે આડે અંદર ચીજ કૌન હૈ, ઉસમેં પૈસા પાંચ-પચીસ ક્રોડ, યા દો-પાંચ અરબ મિલે તો હો ગયા..! માનોં હમ બડે હો ગયે. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- પૈસેવાલે ઐસા કહતે હૈં કિ હમ કર્મયોગી હૈં.

ઉત્તર :- કર્મયોગી-પાપયોગી હૈં. વહ બાત તો રાતકો સેઠકો કહી થી. દસલક્ષણી પર્વમેં સબ આયે થે ન? હુકમચંદજી. દસલક્ષણી ધર્મ પુસ્તક હૈ. આયા હૈ? ઉસમેં તો ઐસા લિખા હૈ કિ, પૈસા પુણ્યસે મિલતા હૈ. પરંતુ પૈસા વહ પાપ હૈ. તો પૈસેવાલા પાપી હૈ. આહા..હા..! અરર..ર..! ઉસ પુસ્તકમેં હૈ, સેઠ! ઉસ પુસ્તકમેં. ક્યોં? કિ પરમાત્માને ચૌબીસ પ્રકારકા પરિગ્રહ કહા હૈ. ચૌદહ પ્રકારકા અંતરંગ-મિથ્યાત્વ, રાગ-દ્વેષ, અજ્ઞાન અંદર ઔર દસ પ્રકારકા બાહ્ય. ધન, ધાન્ય, લક્ષ્મી, ક્ષેત્ર આદિ. ચૌદહ પ્રકારકા અંદર ઔર દસ પ્રકારકા બાહ્ય. ચૌબીસકો ભગવાનને પરિગ્રહ કહા હૈ ઔર પરિગ્રહ પાપ હૈ. મિલા પુણ્યસે, પરંતુ વર્તમાન પાપ હૈ. આહા..હા..! ઔર પાપકા ધની હોતા હૈ, વહ પાપી હૈ. દુનિયા કહતી હૈ કિ, પુણ્યવંત હૈ ઔર ભગવાન કહતે હૈં, પાપી હૈ. આહા..હા..! દુનિયાસે બાત અલગ હૈ, ભાઈ! આહા..હા..! ઐસી બાત ઉસને લિખી હૈ. હુકમચંદજીને. દસલક્ષણી પર્વ ઔર ક્રમબદ્ધ, દોનોં આ ગયે હૈં. ક્રમબદ્ધ છપા હૈ. જ્ઞાનચંદજી! આયા હૈ? ક્રમબદ્ધ પુસ્તક બહુત અચ્છા (હૈ), બહુત અચ્છા હૈ. વહ ભી પહલે યહાંસે નિકલા હૈ-ક્રમબદ્ધ.

પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં એકકે બાદ એક પર્યાય હોગી. ફેરફાર કોઈ કરનેવાલા હૈ નહીં. આહા..હા..! જૈસે નંબરસે એક, દોન, તીન, ચાર, પાંચ, છઃ, સાત, આઠ નંબર (હોતે હૈં), વૈસે પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં પહલે નંબરમેં જો પર્યાય હોતી હૈ વહ વહાં હોતી હૈ. દૂસરેમેં દૂસરી, તીસરી, ચૌથે, જહાં હોનેવાલી હૈ વહાં હોતી હૈ. ઉસમેં ફેરફાર કરનેકો કોઈ ઇન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર સમર્થ નહીં હૈ. સ્વામી કાર્તિકેયમેં કહા હૈ. સ્વામી કાર્તિકેય મુનિ હુએ હૈં. બહુત પુરાના દિગંબર ગ્રંથ હૈ. ૨૨૦૦ સાલ પહલે. ઉન્હોંને કહા હૈ... આહા..હા..! ભગવાન તીર્થંકર ભી ઐસે બાહરમેં ચલે ગયે. ક્યા કહતે થે? સ્વામી કાર્તિકેયમેં.

મુમુક્ષુ :- પર્યાય જિસ કાલમેં હોનેવાલી હૈ...

ઉત્તર :- હાં, વહ. સ્વામી કાર્તિકેયને ઐસા લિખા હૈ કિ જિસ સમય જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ, ઉસકો ઇન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર... ઐસા સ્વામી કાર્તિકેયમેં હૈ. આહા..હા..! અભી પઢતે હૈં ન. ફેરનેકો કોઈ સમર્થ નહીં હૈ. આહા..હા..! પ્રભુ! તેરી નજર બદલ દે. ઉસકે બિના કુછ નહીં હૈ, વ્યર્થ હૈ. નજર અંદરમેં દિયે બિના બાહરકી નજરકી મહિમા ટૂટેગી નહીં. ઔર બાહરકી મહિમા ટૂટે બિના અંદરકી મહિમા આયેગી નહીં. આહા..હા..! પૈસા હો, ઇજ્જત હો, પુત્ર હો, પાંચ-પચીસ લડકે ઊંચે નંબરકે.. આહા..હા..!

વહાં કહા ન? નાઈરોબીમેં. પંદ્રહ લોગ તો અરબપતિ હૈં. અભી. પંદ્રહ. શ્વેતાંબરમેં અરબપતિ. આહા..હા..! સાઠ ઘર મુમુક્ષુકે હૈં. ઉસમેં આઠ તો ક્રોડપતિ હૈં. આઠ તો ક્રોડપતિ. અકેલા પૈસા.. પૈસા.. પૈસા દિખે. અરે..! ધૂલમેં (ક્યા હૈ)? પૈસા ઇતના કિ જહાં સાધારણ લાખ, દો લાખ તો પડે હો, સાધારણ ઘરમેં. આહા..હા..! શિલિંગ ઉનમેં કહતે હૈં. ઉન લોગોંમેં શિલિંગ પડી હો. એક રૂપયેકી એક શિલિંગ. આહા..હા..! ધૂલ હૈ, કહા. ભાઈ! હમ ૨૬ દિન રહે, પૈંતલીસ ઇકટ્ઠા કિયા ઔર પંદ્રહ લાખ પહલે કિયે થે. લાખ.. લાખ કિયા. ઉસમેં હૈ ક્યા? કહા. સાઠ લાખકા ક્યા અરબ કર ન. વહ તો જડ પરવસ્તુ હૈ. પરવસ્તુ અપની હૈ? ઔર પરવસ્તુ અપનેસે ચલતી હૈ જાતી હૈ કિ મૈં દે સકું ઔર લે સકું. આહા..હા..! બહુત કઠિન બાત. પૈસા યા શરીર યા લક્ષ્મી યા ઇજ્જત યા કીર્તિ, મૈં લૂં યા દૂં, વહ ચીજ હૈ હી નહીં. પરદ્રવ્યકો કભી છૂતા હી નહીં. આહા..હા..!

અભી આ ગયા ન? તીસરી ગાથામેં કહા ન? એક તત્ત્વ દૂસરે તત્ત્વકો કભી છૂઆ નહીં. આહા..હા..! કભી સુના હી નહીં. આહા..હા..! એક તો એક તત્ત્વ દૂસરેકો છૂતા નહીં. યહ અંગૂલી ઈસકો છૂતી નહીં. યહ કૌન માને? ઔર એક ક્રમબદ્ધ. એકકે બાદ એક ક્રમપર્યાય હોનેવાલી હોતી હૈ. આગેપીછે ઇન્દ્ર કરનેકો સમર્થ નહીં. આહા..હા..! ઔર ઉત્પાદવ્યયધ્રુવ યુક્તં સત્. તો પ્રત્યેક દ્રવ્યમેં જો ઉત્પાદ પર્યાય ઉસ સમય હોતી હૈ, જિસ પર્યાયકો અપને ધ્રુવ ઔર વ્યયકા ભી આશ્રય નહીં હૈ. તીનોં સમયમેં સ્વતંત્ર હૈં. પરકી આશા તો નહીં, પરંતુ અપનેમેં જો ઉત્પાદ હોતા હૈ, ઉસકો વ્યયકા આશ્રય નહીં હૈ, ઉસકો ધ્રુવકા આશ્રય નહીં હૈ. ઔર પૂર્વકી પર્યાય વ્યય હોતી હૈ, ઉસકો ઉત્પાદ ઔર ધ્રુવકા આશ્રય નહીં હૈ. કૌન માને? કૌન સમજે? આહા..હા..! સમજમેં આયા? પ્રવચનસાર, ૧૦૨ ગાથા. ઉસમેં આયા હૈ. આહા..હા..!

યહાં કહતે હૈં, કહાં આયા? '**આત્મજ્ઞાનકા ઉજાલા ફૈલ રહા હૈ.**' એક ઓર મુનિકો દેખો તો અંધેરેમેં બૈઠે હોં. અંદરમેં દેખો તો ઉજાલા (હૈ). ચૈતન્યપ્રકાશકા

નૂરકા પૂર. આહા..હા..! '**બાહરસે દેખને પર ભલે હી મુનિરાજ સૂર્યકે પ્રખર તાપમેં ધ્યાન કરતે હો,...**' બાહરસે તો પ્રખર સૂર્યકે તાપમેં ધ્યાન (કરતે હો). '**પરંતુ અંતરમેં વે સંયમરૂપી કલ્પવૃક્ષકી શીતલ છાયામેં વિરાજમાન હૈં.**' અંતરમેં તો શાંતરસમેં, શાંતરસ.. આહા..હા..! શાંતિ.. શાંતિ.. શાંતિ. શાંતરસકા ભંડાર ભગવાન આત્મા. શાંતરસકા અર્થ અકષાયભાવ, ચારિત્રભાવ, વિકારરહિત ભાવ. ઐસે શાંતરસસે તો ભરપૂર ભરા હૈ ભગવાન આત્મા. આહા..! બાહરસે દેખો તો સૂર્યકે તાપમેં વે ખડે હૈં. અંદરસે દેખો તો શાંતરસમેં સ્થિર હો ગયે હૈં. આહા..હા..! અરે..! ઐસી બાતેં.

'**ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે...**' મુનિરાજકો. બાહ્યમેં કોઈ સિંહ, બાઘ, સર્પ ઐસા ઉપસર્ગ (આયે) '**તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા...**' આહા..હા..!

એકાકી વિચરતો વળી સ્મશાનમાં, ગુજરાતી હૈ.
વળી પર્વતમાં વાઘ સિંહ સંયોગ જો,
અડોલ આસન ને મનમાં નહિ ક્ષોભતા,

ઐસી ભાવના અંતર આનંદમેં.. આનંદમેં.. આનંદમેં... આનંદમે. ઐસા આસન તો અડોલ પરંતુ મનમેં ક્ષોભ નહીં. ઔર સિંહ એવં બાઘ શરીર લેનેકો આયા.

પરમ મિત્રનો જાણે પામ્યા યોગ જો.

યહ શરીર મુઝે રખના નહીં હૈ ઔર વહ લે જાતા હૈ. તો વહ મિત્ર હૈ. આહા..હા..! યહ મુનિકી દશા!

'**ઉપસર્ગકા પ્રસંગ આયે તબ મુનિરાજકો ઐસા લગતા હૈ કિ-'અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા...**' અંદરમેં લીન હોનેકા પ્રસંગ મિલા મુઝે. આહા..હા..! ઉપસર્ગ ઔર પરિષહ પર ઉનકા લક્ષ્ય નહીં હૈ. આહા..હા..! આગે આયેગા. '**અપની સ્વરૂપસ્થિરતાકે પ્રયોગકા મુઝે અવસર મિલા હૈ...**' હૈ? '**ઇસલિયે ઉપસર્ગ મેરા મિત્ર હૈ.**' આહા..! શ્રીમદ્‌મેં આયા ન? 'પરમ મિત્રનો જાણે પામ્યા યોગ'. ધ્યાનમેં બૈઠે ઔર સિંહ-બાઘ આયા તો મિત્ર આયા. મુઝે શરીર રખના નહીં હૈ, ઉસકો લેના હૈ, તો લે જાઓ. મેરી ચીજમેં વહ નહીં હૈ. આહા..હા..! ઐસા કઠિન ધર્મ..! આહા..હા..! કાયર સુનકર કાંપ જાય, ઐસા ધર્મ? વીતરાગકા ઐસા ધર્મ? બાપૂ! માર્ગ તો ઐસા હૈ. દુનિયા ચાહે કિસી ભી દૂસરી રીતસે ઉસે ખતાયે, કહે, માલ તો દૂસરા હોતા નહીં. 'એક હોય તીન કાલમેં પરમાર્થકા પંથ'. આહા..હા..!

વહ કહતે હૈં, '**અંતરંગ મુનિદશા અદ્‌ભુત હૈ;...**' હૈ અંદર? '**વહાં દેહમેં ભી ઉપશરસકે ઢાલે ઢલ ગયે હોતે હૈં.**' આહા..હા..! દેહમેં ભી ઉપશમરસ. ...

જિસકો યથાર્થ દ્રવ્યદૃષ્ટિ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ, શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા. ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ કિ સ્વપ્નમેં ભી આત્મા શરીરસે ભિન્ન ભાસતા હૈ. દિનકો જાગૃત દશામેં તો જ્ઞાયક નિરાલા રહતા હૈ પરંતુ રાતકો નીંદમેં ભી આત્મા નિરાલા હી રહતા હૈ. નિરાલા તો હૈ હી પરંતુ પ્રગટ નિરાલા હો જાતા હૈ.

ઉસકો ભૂમિકાનુસાર બાહ્ય વર્તન હોતા હૈ પરંતુ ચાહે જિસ સંયોગમેં ઉસકી જ્ઞાન-વૈરાગ્યશક્તિ કોઈ ઔર હી રહતી હૈ. મૈં તો જ્ઞાયક સો જ્ઞાયક હી હૂં, નિઃશંક જ્ઞાયક હૂં; વિભાવ ઔર મૈં કભી એક નહીં હુએ; જ્ઞાયક પૃથક્ હી હૈ, સારા બ્રહ્માંડ પલટ જાયે તથાપિ પૃથક્ હી હૈ. - ઐસા અચલ નિર્ણય હોતા હૈ. સ્વરૂપ-અનુભવમેં અત્યંત નિઃશંકતા વર્તતી હૈ. જ્ઞાયક ઉપર ચઢકર-ઊર્ધ્વરૂપસે વિરાજતા હૈ, દૂસરા સબ નીચે રહ જાતા હૈ. ૩૮૯.

'**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ...**' ક્યા કહા? દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ ભગવાન. ઉસકી દ્રવ્યકી દૃષ્ટિ. દૃષ્ટિ યાની યહ પૈસા નહીં. દ્રવ્ય યાની વસ્તુ આત્મા ત્રિકાલી. '**દ્રવ્યદૃષ્ટિ યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...**' આહા..હા..! અંતરકી દૃષ્ટિ હુયી આત્માકી તો જ્ઞાયક આત્મા અકેલા ભાસતા હૈ. આહા..! મૈં તો જાનન-દેખનવાલા ત્રિકાલ (હૂં). કિસીકા કર્તા-હર્તા, ભોક્તા હૂં નહીં. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ વીતરાગકા સુનને મિલે નહીં, વહ પ્રયોગ કબ કરે? ઉસકા જ્ઞાન કબ કરે? આહા..! દુનિયા અનંત કાલસે ચાર ગતિમેં ભટક રહી હૈ.

યહાં કહતે હૈં કિ '**જિસકો દ્રવ્યદૃષ્ટિ...**' દ્રવ્ય અર્થાત્ વસ્તુ ભગવાન. ત્રિકાલી ચીજ સચ્ચિદાંનદ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ '**યથાર્થ પ્રગટ હોતી હૈ ઉસે દૃષ્ટિકે જોરમેં અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ,...**' આહા..હા..! ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય.. ચૈતન્ય ભાસતા હૈ. '**શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા.**' આહા..હા..! ભાસિત નહીં હોતા હૈ અર્થાત્ ઉસકા તો જ્ઞાન હોતા હૈ. વહ તો અપને જ્ઞાનમેં શરીર જાનનેમેં આતા હૈ. આહા..! શરીર મેરા હૈ, ઐસી બાત તો હૈ હી નહીં. પરંતુ જહાં અંતરમેં સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રગટ હુઆ, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ હુઆ તો જ્ઞાનમેં શરીર સંબંધી જ્ઞાન અપનેમેં અપનેસે હોતા હૈ. આહા..હા..! અરેરે..! ઐસી બાત. '**અકેલા જ્ઞાયક હી-ચૈતન્ય હી ભાસતા હૈ, શરીરાદિ કુછ ભાસિત નહીં હોતા.**'

'**ભેદજ્ઞાનકી પરિણતિ ઐસી દૃઢ હો જાતી હૈ...**' આહા..હા..! પરસે ભેદજ્ઞાન.

રાગકા વિકલ્પ દયા, દાન, ભગવાનકી ભક્તિ, ભગવાનકા દર્શન ઔર શાસ્ત્રકા દર્શન, સબ રાગ. રાગસે ભિન્ન. આહા..હા..! હૈ? '**भेदज्ञानकी परिणति ऐसी दृढ हो जाती है कि स्वप्नमें भी आत्मा शरीरसे भिन्न भासता है.**' આહા..હા..! સ્વપ્નમેં ભી શરીરસે પ્રભુ ભગવાન ભિન્ન હૈ. આહા..હા..! ઐસી દૃષ્ટિ હો ગયી હૈ. ઐસી દૃષ્ટિકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. વિશેષ કહેંગે... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)